SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ
Sosiaali- ja terveyspalveluosasto
Virpi Kölhi

17.10.2016

Eduskunnan kunta- ja terveysjaosto

KUNTIEN, MAAKUNTIEN JA KOKO JULKISEN SEKTORIN KUSTANNUSTEN KARSINTA TEHTÄVIÄ JA VELVOITTEITA VÄHENTÄMÄLLÄ; SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TOIMENPITEET JA SÄÄSTÖARVIOT

Hallitusohjelman mukaan hallitus vähentää kuntien kustannuksia 1 miljardilla eurolla karsimalla lakisääteisiä tehtäviä sekä niiden toteuttamista ohjaavia periaatteita. Toimenpideohjelma valmistui 16.2.2016 ja hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta puolsi sen toteuttamista. Toimenpideohjelman säästöpotentiaaliksi arvioitiin tuolloin n. 430 miljoonaa euroa, josta sosiaali- ja terveysministeriön osuus oli n. 230 miljoonaa euroa. Jatkotyössä kohteina ovat kaikkien kärkihankkeiden ja reformien koko julkista taloutta vahvistavat vaikutukset sekä digitalisaation hyödyntäminen täysimääräisesti. Reformin nimi on muutettu Kuntien, maakuntien ja koko julkisen sektorin kustannusten karsinnaksi.

Sosiaali- ja terveysministeriön lähtökohtana on, etteivät toimenpiteet vaaranna ihmisten yhdenvertaisuutta saada sosiaali- ja terveyspalveluja. Haasteina säästöjen näkökulmasta ovat rajanveto sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen 3 miljardin euron säästötavoitteeseen ja hallitusohjelman muut kuntien kustannuksia karsivat toimenpiteet (liite 6). Lähtökohtana toimenpideohjelmalle oli, että toimenpiteen tulee perustua lainsäädännön muuttamiseen; jo olemassa olevan lainsäädännön tai valmisteilla olevan. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on kuitenkin toiminnan kehittämismahdollisuuksia, jotka eivät välttämättä edellytä lainsäädäntömuutosta. Toimenpiteiden vaikutusten arviointi on tässä vaiheessa ollut osin vaikeaa. Yksityiskohdat ja vaikutusarviot tarkentuvat hallituksen esityksiä valmisteltaessa 2016 - 2018. On myös katsottava koko kokonaisuutta ja otettava huomioon toimenpiteiden heijastusvaikutukset. Osa toimenpiteistä on sellaisia, että jää kunnan harkintaan ottaako se toimenpiteen käyttöönsä.

Seuraavassa on todettu säästövaikutusten osalta suuruusluokaltaan merkittävimmät sosiaali- ja terveysministeriössä valmisteltavana olevat toimenpiteet. Säästöarviot ovat vielä keskeneräisiä eikä kaikkia toimenpiteitä ole vielä käsitelty ministereiden kanssa.

Poistetaan vanhuspalvelulaista (laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012) yksittäisiä osatehtäviä

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista sekä sosiaalihuoltolakia. Esityksellä mahdollistettaisiin kunnille aikaisempaa paremmin tapauskohtainen harkinta siinä, mitä asiantuntemusta kunta hankkii ja käyttää ikääntyneen väestön ja iäkkäiden henkilöiden palvelujen laadukkaaseen järjestämiseen. Esityksen mukaan laista ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista kumottaisiin vastuutyöntekijää koskeva säännös. Pykälän kumoamisen myötä iäkkäiden henkilöiden omatyöntekijä nimettäisiin sosiaalihuoltolain kaikkia sosiaalihuollon asiakkaita koske-

Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.stm.fi
Puhelin 0295 16001
Telekopio 09 6980 709
e-mail: kirjaamo@stm.fi
etunimi.sukunimi@stm.fi

van sääntelyn mukaisesti. Esityksessä muutettaisiin sosiaalihuoltolain mukaisen oma-työntekijän kelpoisuusvaatimuksia vastaamaan paremmin sekä iäkkäiden että muiden asiakasryhmien palvelukokonaisuuden osoittamaa tarvetta. Hallituksen esitys on budjettilakina valmisteltava ja sen esittelyyn on saatu lupa jatkoajalle. Yhteensä säästöksi arvioidaan 27,4 miljoonaa euroa. Tarkoitus on, että säästöt tulevat jo vuodesta 2017 alkaen.

Vähennetään terveyteen liittyvien todistusten määrää

Kuntia velvoitettaisiin antamaan ainoastaan ne lausunnot ja todistukset, jotka liittyvät välittömästi potilaiden hoitoon tai ovat potilasturvallisuuden takia tai sosiaalihuollon/-etuuden tai oikeuslaitoksen toiminnan kannalta välttämättömiä. Valmistelu 2016 - 2017 Karkea säästöarvio n. 15 miljoonaa euroa.

Vammaislainsäädännön kokonaisuudistus

Valmistellaan virkatyönä vammaislainsäädännön uudistamistyöryhmän ehdotusten sekä hallitusohjelman asettamien reunaehtojen mukaisesti. Selvityshenkilö Kalle Könkkölän ehdotukset vaihtoehtoisista säästöjen toteuttamistavoista sekä lain soveltamisalasta julkaistiin 14.10.2016. Tämän jälkeen jatkuu virkamiesvalmisteluna ja sidosryhmien kuulemisena ehdotuksista. Valmistelu vuonna 2017 ja voimaan kokonaisuudessaan 2019. Säästöarvio toimenpideohjelmassa 61,1 milj. euroa (josta noin 3,5 milj. euroa on kuntien asiakasmaksutuloja).

Kelpoisuusehtojen ja henkilöstörakennetta koskevien velvoitteiden joustavoittaminen

Käynnistetään sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammattihenkilölakien yhdistäminen. Tarkistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon kelpoisuusvaatimukset ja ammatinharjoittamisoikeudet kauttaaltaan. Tässä yhteydessä arvioidaan terveydenhuollon nimikesuojatut ammatit. Käynnistetään eri ammattiryhmien välinen tehtäväsiirtojen valmistelu. Muutokset toteutetaan tarvittaessa joustavalla lainsäädännöllä. Tarkastellaan myös suositukset ja ohjeet, jotka käytännössä vaikuttavat laajasti toimintaan mm. toiminnan laadun ja henkilöstön saatavuuden osalta. Valmistellaan vuosina 2016 - 2018. Karkea säästöarvio n. 90 miljoonaa euroa.

Tämän lisäksi valmistelussa on säästövaikutuksiltaan pienempiä toimenpiteitä ja toimenpiteitä, joista kaikkien säästövaikutuksia ei ole vielä arvioitu. Näitä ovat mm.: joustavoitetaan erityisryhmien (vanhukset, vammaiset, kehitysvammaiset, päihdeongelmaiset, mielenterveyskuntoutujat) asumispalvelujen ja palveluasumisen suunnittelua, toteuttamista ja valvontaa, uudistetaan yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottamista koskeva lainsäädäntö, aikuisten suun terveydenhuollon palvelusetelikokeilu, sairaala-apteekkien yhdistäminen, kehitetään palvelujen sisäistä viranomaisprosessia (eri toimintoja koskevat suunnitelmavelvoitteet ym.) ja joustavoitetaan palvelujen ulkoisia viranomais- ja asiakasprosesseja (henkilökohtaiset asiakas- / palvelusuunnitelmat, asiakasyhteistyövelvoitteet ym.) sekä asiakasmaksulain muutokset.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ns. substanssilainsäädäntö joudutaan uudistamaan/tarkistamaan sote-rakenneuudistuksen vuoksi. Edellä olevien toimenpiteiden valmistelu on tarkoitus linkittää tähän substanssilainsäädännön läpikäymiseen niiltä osin kuin se on tarkoituksenmukaista.

Virpi Kölhi neuvotteleva virkamies